

UCHWAŁA NR XXXVII/189/2017

RADY GMINY OSIECZNICA

z dnia 27 czerwca 2017 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny w Gminie Osiecznica na lata 2017 – 2019”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579, poz. 1948) oraz art. 176 pkt 1 i art 179 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697), Rada Gminy Osiecznica uchwala,

co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiecznica na lata 2017 – 2019”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Osiecznica.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Piotr Koza

Uzasadnienie

Zgodnie z art.176 pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2017r. poz. 697) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich programów wspierania rodziny.

W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja).

Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego Programu Wspierania Rodziny w gminie Osiecznica na lata 2017-2019. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Działania na rzecz rodziny to czynności skierowane do poszczególnych jej członków oraz kampanie prowadzone na rzecz całej wspólnoty. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska.

W związku z powyższym podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.

Przewodniczący Rady Gminy

Piotr Koza

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXXVII/189/2017
Rady Gminy Osiecznica
z dnia 27 czerwca 2017 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE OSIECZNICA NA LATA 2017-2019

Osiecznica, maj 2017 r.

SPIS TREŚCI:		STRONA
I.	Wstęp	3
II.	Podstawa prawna	3
III.	Diagnoza społeczna	4
IV.	Cele programu	7
V.	Sposób realizacji programu – kierunki działań programu	7
VI.	Przewidywane efekty	8
VII.	Realizatorzy programu	8
VIII.	Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych programu	8
IX.	Źródła finansowania programu	9
X.	Koordinator programu	9
XI.	Czas realizacji programu	9
XII.	Adresaci programu	9
XIII.	Sposób kontroli realizacji programu	10
XIV.	Monitorowanie przebiegu programu	10

I. Wstęp.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i nie potrafiących samodzielnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny, bo w dezintegracji rodziny tkwi źródło sieroctwa społecznego. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, karalność sądową, przejawy psychopatii, maltretowanie oraz znęcanie się nad dzieckiem. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą najbardziej optymalną i skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną, w przypadku gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

II. Podstawa prawna:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej(t. j. Dz.U. z 2017 r. poz. 697),
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2016r. poz. 930 ze zm.),
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2016r. poz. 487 ze zm.),
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783),

- f) Strategia Rozwoju Gminy Osiecznica na lata 2015-2022 (uchwała Nr XX/96/2016 Rady Gminy Osiecznica z dnia 30 marca 2016 r.).

III. Diagnoza społeczna:

1. Gmina Osiecznica leży w południowo-zachodniej części Polski i północno-zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie bolesławieckim. Bezpośrednio graniczy z takimi gminami jak:

Węgliniec na zachodzie, Nowogrodziec na południu, Bolesławiec od wschodu, Żagań, Małomice i Szprotawa, Iłowa (woj. lubuskie) w części północnej.

Gmina Osiecznica pod względem obszarowym jest jedną z największych gmin w Polsce. Powierzchnia gminy wynosi 438 km² (według danych GUS, stan na dzień 31.12.2013 r.).

2. W skład gminy Osiecznica wchodzi 8 sołectw obejmujących 11 miejscowości:

- 1) Sołectwo Ławszowa – graniczy z południowymi obszarami sołectwa Świętoszów, swoim zasięgiem obejmuje miejscowość Ławszowa;
- 2) Sołectwo Ołobok – położone w południowo-zachodniej części gminy, swoim zasięgiem obejmuje miejscowość Ołobok;
- 3) Sołectwo Osiecznica-Kliczków – położone w centralnej części gminy, swoim zasięgiem obejmuje miejscowość Osiecznica i Kliczków;
- 4) Sołectwo Osieczów – położone w południowo-wschodniej części gminy, swoim zasięgiem obejmuje miejscowość Osieczów;
- 5) Sołectwo Parowa – położone w centralnej części gminy, swoim zasięgiem obejmuje trzy miejscowości: Bronowiec, Parowa i Poświętne;
- 6) Sołectwo Przejęśław – położone w centralnej części gminy, swoim zasięgiem obejmuje miejscowość Przejęśław;
- 7) Sołectwo Tomisław – położone na południowym skraju gminy, swoim zasięgiem obejmuje miejscowość Tomisław;
- 8) Sołectwo Świętoszów – położone w północnej części gminy, swoim zasięgiem obejmuje miejscowości Świętoszów, Luboszów oraz leśniczówkę Leśny Dwór.

3. Liczba ludności w gminie Osiecznica w latach 2014-2015 utrzymuje się na podobnym poziomie, jednak z tendencją spadkową w latach następnych. W podziale na płeć statystycznie więcej jest mężczyzn niż kobiet. Jeżeli chodzi o podział mieszkańców ze względu na wiek to przeważają osoby w wieku produkcyjnym, następnie to osoby w wieku przedprodukcyjnym (wiek 0-17), która to grupa dopiero za jakiś czas będzie wchodziła sukcesywnie na rynek pracy. Najmniej liczną grupą są osoby w wieku 60 lat i więcej ale z tendencją wzrostu.

Ludność gminy Osiecznica starzeje się co w konsekwencji będzie prowadziło do problemów z zagwarantowaniem osobom w podeszłym wieku odpowiedniej opieki w miejscu ich zamieszkania.

W zakresie rynku pracy - liczba osób bezrobotnych w gminie Osiecznica systematycznie maleje. Tym samym na rynku pracy widać pozytywne

tendencje w zakresie zatrudniania i pojawiających się ofert pracy. Obrazuje to poniższa tabela:

Źródło: GOPS w Osiecznicy- OZPS za 2016 r.

Wyszczególnienie	Rok 2014		Rok 2015	Rok 2016
Mieszkańcy w osobach				
Ogółem	1	7553	7558	7490
		kobiety	kobiety	kobiety
Ogółem	2	3737	3749	3714
Wiek 0-17	3	833	830	801
Wiek 18-59	4	2232	2229	2198
Wiek 60 lat i więcej	5	672	690	715
		mężczyźni	mężczyźni	mężczyźni
Ogółem	6	3816	3809	3776
Wiek 0-17	7	853	834	800
Wiek 18-64	8	2667	2659	2625
Wiek 65 lat i więcej	9	296	316	351
Rynek Pracy				
Bezrobotni ogółem	10	255	227	174
Bezrobotni długotrwale	11	133	90	67
Bezrobotni z zasiłkiem	12	24	12	17

4. Natomiast następną tabelą obrazuje dominujące problemy rodzin i powody do udzielenia pomocy w gminie Osiecznica. Z poniższych danych wynika, iż oprócz ubóstwa i bezrobocia dominującymi problemami rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ciągu ostatnich dwóch lat były: długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego w tym rodziny niepełne i bezrobocie. Większość tych problemów społecznych w coraz większym stopniu wpływa negatywnie na sytuację mieszkańców gminy Osiecznica.

Główne powody przyznania pomocy przez GOPS w Osiecznicy (sprawozdania GOPS)

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	
		2015	2016
		1	2
Ubóstwo	1	37	60
Sieroctwo	2	0	1
Bezdomność	3	2	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	39	33
W tym: wielodzietność	5	29	24
Bezrobocie	6	106	80
Niepełnosprawność	7	79	85
Długotrwała choroba	8	115	130
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego- ogółem	9	79	86
w tym:	10	38	33
rodziny niepełne			
rodziny wielodzietne	11	17	14
Przemoc w rodzinie	12	2	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	13	0	0
Alkoholizm	14	16	12
Narkomania	15	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	2	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	17	0	0
Zdarzenie losowe	18	6	6
Sytuacja kryzysowa	19	2	4
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	20	0	0

5. Dużym problemem występującym w rodzinach jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Ma to niejednokrotnie ścisły związek z innymi problemami tj. bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia itp. W związku z tym Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznicy dysponuje kolejną formą wsparcia jaką jest pomoc asystenta rodziny.

Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny:

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2015	10	28
2016	14	35

źródło: dane sprawozdawcze GOPS w Osiecznicy.

Rodziny te zmagają się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, były nieporadne życiowo (rodzice długotrwale bezrobotni, trudne warunki mieszkaniowe, problemy alkoholowe, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego). Powierając asystentowi rodziny pracę z daną rodziną, uwzględnia się przede wszystkim zakres pomocy, jaka powinna być udzielona rodzinie. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną. Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Wydatki poniesione przez gminę za pobyt dzieci w pieczy zastępczej obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba dzieci	Kwota wydatków
2015	7	31.680,68
2016	9	50.805,04

źródło: dane sprawozdawcze GOPS w Osiecznicy.

IV. Cele programu:

1. Cel główny:

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. Cele szczegółowe:

- 1) Pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej.
- 2) Wzmocnienie roli funkcji rodziny.
- 3) Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.
- 4) Wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi z problemem niezaradności.
- 5) Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

V. Sposób realizacji programu – kierunki działań

Do realizacji założonych celów ustalono następujące działania:

- 1) systematyczna współpraca instytucji i podmiotów działających w obszarze wspierania rodziny i dziecka,
- 2) wsparcie rodzin w przewyżczeniu problemów natury opiekuńczo-wychowawczej,
- 3) kierowanie do instytucji oferującej poradnictwo specjalistyczne m.in. wsparcie psychologiczne, prawne itp.,

- 4) przydzielenie asystenta rodziny,
- 5) pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin ubogich ,
- 6) zintensyfikowana praca socjalna z rodziną,
- 7) wsparcie interdyscyplinarne rodzin zagrożonych przemocą,
- 8) współpraca z podmiotami i instytucjami w zakresie realizacji projektów i programów na rzecz dziecka i rodziny,
- 9) zapewnienie dzieciom z ubogich rodzin posiłków (w tym: ciepłych) w szkole oraz stypendiów,
- 10) partycypacja w kosztach pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- 11) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności.

VI. Przewidywane efekty programu:

- 1) zmiana postaw społecznych rodzin,
- 2) zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego,
- 3) wzrost poczucia sprawczości członków rodziny,
- 4) wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- 5) polepszenie współpracy między instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Osiecznica.

VII. Realizatorzy programu:

Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny są :
GOPS w Osiecznicy, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Osiecznicy, Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osiecznicy, pedagodzy szkolni, asystent rodziny, pracownicy socjalni oraz Urząd Gminy w Osiecznicy przy współpracy z :

- 1) szkołami i placówkami kulturalnymi,
- 2) Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- 3) Komendą Powiatową Policji,
- 4) Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- 5) Sądem Rejonowym w tym Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Bolesławcu,
- 6) Prokuraturą Rejonową,
- 7) Powiatowym Urzędem Pracy,
- 8) placówkami służby zdrowia,
- 9) organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się szeroko rozumianą pracą z rodziną.

VIII. Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych programu:

- 1) liczba rodzin wymagających wsparcia,
- 2) liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe,
- 3) liczba osób uzależnionych, które podjęły leczenie,
- 4) liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny,
- 5) udział asystentów rodziny w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje,

- 6) udział pracowników socjalnych w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną,
- 7) liczba rodziców utrzymujących kontakty z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej,
- 8) liczba rodzin, które otrzymały wsparcie finansowe lub rzeczowe,
- 9) liczba dzieci, którym opłacono wyżywienie w przedszkolu lub obiady w szkole,
- 10) liczba rodzin, które nabyły podstawy prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 11) liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej.

Uzyskane wyniki pozwolą na ocenę programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju jego działań. Pozwolą również na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

IX. Źródła finansowania programu:

Środki na realizację programu mogą pochodzić z:

- a) budżetu gminy,
- b) dotacji unijnych,
- c) budżetu Państwa (konkursy, programy rządowe),
- d) innych funduszy zewnętrznych.

Do realizacji założonych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja założonych zadań w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem działań będzie uznanie podmiotowości dziecka oraz zapobieganie dysfunkcjom w rodzinie, a także pomoc w przywróceniu rodzinie prawidłowych funkcji.

X. Koordynator programu:

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny koordynowana będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznicy .

XI. Czas realizacji programu:

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2017–2019. Program jest dokumentem otwartym, który podlegać będzie okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

XII. Adresaci programu:

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Osiecznica przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze, a także te, które są zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.

Program skierowany jest również do rodzin, których dzieci są już umieszczone w pieczy zastępczej, a które chcą współpracować z pracownikami służb społecznych na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi.

XIII. Sposób kontroli realizacji programu:

1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznicy przedstawi Radzie Gminy Osiecznica roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok poprzedni oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań na rok następny.
2. GOPS w Osiecznicy będzie sporządzał sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny, które będą przekazywane wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

XIV. Monitorowanie przebiegu programu:

Działania wynikające z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą koordynowane i analizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznicy. Monitorowanie przebiegu programu będzie odbywać się na bieżąco. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiecznica ma charakter otwarty - jego ewaluacja będzie prowadzona zależnie od aktualnie występujących potrzeb.